

Procesplan onderzoek aardgasvrije buurten versie 0.3

- Dalfsen Centrum -

- Polhaar -

Inleiding

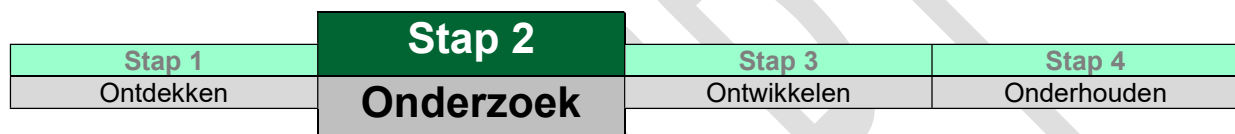
In het voorjaar/zomer 2022 zijn we met de buurten Dalfsen Centrum en Polhaar in gesprek gegaan over de verkenning van een warmtenet voor beide buurten.

De gemeente koos voor een open aanpak, waarin een warmtenet is voorgelegd als één van de opties voor een duurzame aardgasvrij verwarming van beide buurten. De andere opties zijn de warmtepomp, een klein warmtenet of een andere duurzame techniek zoals 'anders elektrisch/waterstof'.

In maart 2023 hebben bewoners hun voorkeur uitgesproken voor de techniek 'anders elektrisch/waterstof'. Met die voorkeur gaan we verder met ons gesprek, waarin we onderzoeken of en hoe we deze techniek kunnen toepassen in de beide buurten.

Uitgangspunten Ontdekken

Laten we beginnen met een kleine tijdlijn, om te laten zien welke stappen we nemen, en waar we zijn.

Het 'Ontdekken' is afgerond met de presentatie van de uitkomsten van de vragenlijsten in maart 2023.

Tijdens de 12 bijeenkomsten en 21 keukentafelgesprekken is veel informatie uitgewisseld tussen bewoners en gemeente over aardgasvrij wonen en werken. Vragen, zorgen en uitgangspunten zijn gedeeld. We gebruiken deze informatie bij het komende onderzoek.

Uit de bijeenkomsten en gesprekken blijkt dat:

- Isoleren de basis is voor energie besparen voor bewoners;
- De thema's 'wateroverlast' en 'groen' sterk gekoppeld zijn aan aardgasvrij wonen;
- Netcongestie is een zorg in beide wijken;
- Een individuele én collectieve aanpak gelijktijdig mogen plaatsvinden;
- Een warmtenet is een techniek met veel vragen en sentimenten;
- Hulp bij onderhoud én verduurzamen gewenst is (energieadvies);
- De oplossing haalbaar en betaalbaar moet zijn voor alle bewoners, ongeacht financiële achtergrond;
- Informatie om een definitieve keuze te maken ontbreekt (onder andere financiële gevolgen).

Specifiek in Dalfsen Centrum is aandacht gevraagd voor monumentale panden en VvE's.

Overzicht

Kernboodschap	Bewoners en gemeente onderzoeken samen de meest betaalbare, haalbare en praktische manier om gebouwen in de buurten Dalfsen Centrum en Polhaar aardgasvrij te maken.
Waarom doen we het	De transitievisie warmte 1.0 gemeente dalfsen.pdf (sim-cdn.nl) geeft de opdracht voor verkenning voor de toepassing van een warmtenet voor de buurten Dalfsen Centrum en Polhaar. Na Ontdekken gaan we aan de slag met “anders elektrisch/waterstof”.
Wat gaan we doen	Onderzoek naar de mogelijkheden voor de aardgasvrije oplossing: “anders elektrisch/waterstof”. De stemmers kozen hier het meest voor.
Wie is betrokken	<ul style="list-style-type: none">○ Bewoners buurten Dalfsen Centrum & Polhaar○ College van burgemeester en wethouders○ Gemeenteraad○ Team Duurzaamheid○ Collega teams gemeente Dalfsen (ruimtelijke ordening, verkeer, wonen, openbare ruimte, communicatie, maatschappelijke ondersteuning, klimaatadaptatie)○ Woonstichting Vechthorst○ Ondernemend Dalfsen○ Enexis○ Waterschap Drents Overijsselse Delta○ Groen Gebogen – werkgroep Bewust Wonen○ Saam Welzijn
Hoe doen we het	De opzet staat in dit plan, als eerste aanzet.
Wat is de planning	We starten in september 2023 en onderzoeken en schrijven tot uiterlijk december 2024 aan een wijkuitvoeringsplan.

Dilemma's na verkenning

Na een jaar spreken met de buurten Dalfsen Centrum en Polhaar vallen een aantal zaken op:

- Bij een gelijke aanpak is de mate van participatie verschillend (Dalfsen Centrum 25%, Polhaar 44%);
- Bijeenkomsten worden geclaimd door enkelen, waardoor we een grote groep mensen niet horen (m.n. in Polhaar);
- De polarisatie in de maatschappij is ook zichtbaar in bijeenkomsten. Inhoudelijk is dat geen probleem, maar de wijze waarop enkelen hun mening delen baart zorgen (fatsoensnormen);
- De buurtgesprekken leverden juist meer gesprekken met meer verschillende bewoners op, vaak in de vertrouwde omgeving;
- Het digitaal meekijken met bijeenkomsten levert bijna 50% meer deelnemers op (en de bijeenkomsten kunnen worden terug gekeken);
- Buurtverenigingen, huurders, VvE's en ondernemers vormen een natuurlijke groep mensen, met meer overeenkomstige vragen en zorgen (uiteraard zijn er meer);
- De buurtgesprekken zijn intensief voor de uitvoerende betrokkenen van de gemeente: het betekent veel avonden en zaterdagen op pad om (idealiter) 1.500 bewoners te spreken.

Er blijkt dus geen blauwdruk te zijn voor het vervolg. En dat zien we ook als we over de gemeentegrenzen heen kijken. Alleen samen vinden we de beste weg naar een goed plan.

Vragenlijst bewoners

Om richting te kunnen geven aan dit procesplan, hebben we tussentijds aan alle bewoners op de mailinglijsten om input gevraagd. **We hebben 185 reacties gehad, waarvoor hartelijk dank!**

Wat is er nodig om te kiezen?

Op de vraag wat er nodig is om keuzes te maken voor aardgasvrij wonen, antwoordde 73% dat er uitgewerkte opties moeten zijn, inclusief financiële consequenties. Dat is wat we de komende anderhalf jaar onderzoeken met elkaar.

Wat is de rol van de gemeente?

De rol van de gemeente is een lastigere vraag om te beantwoorden. We moeten goed luisteren naar bewoners, en bewoners moeten beslissen. Tegelijk wordt ook veel gevraagd om daadkracht en concrete plannen; 'vertel ons wat we moeten doen'.

Met het procesplan laten we daadkracht zien; we willen samen een goed plan schrijven. Tegelijk laten we de inhoud nadrukkelijk bij bewoners, waarbij wij als gemeente wet- en regelgeving en beleidsdoelstellingen in de gaten houden. Er moet uiteindelijk een uitvoerbaar plan komen.

Op welke manier praten we met elkaar?

Het buurtgesprek heeft de grootste voorkeur met 50% van de stemmen. Bijeenkomsten, al dan niet digitaal, haalt 39% van de stemmen. 59 bewoners geven aan een persoonlijk gesprek te willen.

De persoonlijke gesprekken gaan we regelen met onze energieadviseurs en -coaches. Wij nemen in juli 2023 contact op om een afspraak te maken.

Hoe willen jullie betrokken worden?

33 bewoners hebben aangegeven graag mee te praten. We zullen hen uitnodigen voor een speciale bijeenkomst, om te kijken op welke manier we hier opvolging aan kunnen geven. Uiteraard willen we gebruik maken van het aanwezige enthousiasme.

De nieuwbrief is het meest gevraagde communicatiemiddel, dat we verder zullen aanpassen naar een maandelijkse nieuwsbrief.

Waar zoekt u informatie over aardgasvrij wonen?

"Google is je grootste vriend" schreef een van de bewoners. 52% van de bewoners is het daarmee eens. Leveranciers, energieadviseur, sociale kring en vakkennis zijn ook veelgenoemde bronnen voor informatie.

We gaan ook aan de slag met de websites van Dalfsen Centrum en Polhaar op www.dalfsen.nl, zodat bewoners daar betrouwbare informatie kunnen vinden.

Hoe informeren we de buurt nog beter?

De meeste bewoners willen e-mail met nieuwbrieven ontvangen (69%). Individuele brieven, de website en de bijeenkomsten worden ook gewaardeerd.

Het gebruik van Whatsapp en Facebook is geadviseerd, maar zal maatwerk zijn met diegenen, die zich daar comfortabel bij voelen.

Wat verder naar voren komt is dat de rol van de 'woningbouw' en Verenigingen van Eigenaars onderbelicht is. We zien echter ook nog woningeigenaren, particuliere huurders, ondernemers, bewoners met en zonder financiële mogelijkheden tot verduurzamen, die met andere uitdagingen te maken krijgen. We overwegen dan ook in kleine groepen te gaan spreken in de buurten.

Stappenplan deel 1 – opzet organisatie

sep-dec 2023

De organisatie van samenwerken

Uit de vragenlijst van juli 2023 blijkt dat buurtgesprekken de voorkeur hebben van een meerderheid van de respondenten.

De buurtgesprekken kun je op verschillende manieren organiseren:

- Thematisch (bijvoorbeeld techniek, haalbaarheid, communicatie, e.d.) of
- Per straat/wijk (bijvoorbeeld buurtvereniging, VvE, Ondernemersvereniging, e.d.)
- Per trafokast (*gesprek loopt met Enexis*)
- Anders? (suggesties!)

De startbijeenkomst in september 2023 heeft als doel te gaan zoeken naar de wijze waarop we het slimst met elkaar kunnen komen tot een aardgasvrije wijk.

Aanbod: Hulp bij isoleren.

Isoleren is de basis merkten veel bewoners op afgelopen jaar. Daar gaan we als gemeente mee aan de slag. En we proberen hierbij ook de doe-het-zelvers te ondersteunen.

Collectieve inkoop isolatie

We hebben een bedrijf beschikbaar, dat bewoners kan helpen met (gezamenlijk) isoleren van de woning. Zij bieden bewoners een gratis energiescan aan, en ontzorgen bewoners in de inkoop van de energiebesparende maatregelen. Zij krijgen commissie van de uitvoerende partijen, waardoor ze dit aanbod kunnen doen.

Extra subsidie voor isoleren

Eind mei 2023 heeft de gemeente een Rijkssubsidie aangevraagd voor het verduurzamen van koopwoningen met een D, E, F, of G label (of twee slechte bouwdelen) en een WOZ waarde onder het gemiddelde van de gemeente Dalfsen (€ 392.000).

Buurt Dalfsen Centrum en Polhaar voldoen naar alle waarschijnlijkheid (grotendeels) aan de WOZ voorwaarde. De gemeente heeft een lijst van adressen met D, E, F en G labels voor beide buurten. Om de twee slechte bouwdelen vast te stellen bij het ontbreken van een label stellen we de energieadviseurs beschikbaar. Er komt ook een regeling voor doe-het-zelvers.

Energiedisplays

We onderzoeken op dit moment de mogelijkheid om met een slimme energiemonitor bewoners te helpen bij inzicht in hun energieverbruik. In september 2023 kijken we of we hiervoor een aanbieding kunnen doen.

Warmtefonds

We onderzoeken op dit moment de mogelijkheden van de inzet van het warmtefonds, met name voor bewoners met een lagere financiële draagkracht. We verwachten in september bewoners te kunnen helpen, die via deze weg hun woning willen verduurzamen.

De aanbiedingen leggen we voor aan bewoners tijdens de startbijeenkomst in september 2023.

Pilot 'Wij schrijven ons buurtplan al'

We zoeken per buurt (Dalfsen Centrum & Polhaar) één buurtvereniging/VvE om het onderzoekstraject mee te starten.

Aanmelden? Mail naar polhaar@dalfsen.nl en dalfsencentrum@dalfsen.nl voor 1 september 2023, o.v.v. pilot. Zet even de NAW gegevens van de contactpersoon in het bericht, zodat we je kunnen bellen.

Bij selectie van jouw buurt/VvE krijg je extra voordeel op de aangeboden ondersteuning bij isoleren. Daarnaast biedt de gemeente extra ondersteuning bij het schrijven van het plan (tijd, handjes en kennis).

Stappenplan deel 2 – uitvoer onderzoek

jan-dec 2024

Opstellen wijkuitvoeringsplan per buurt

We hebben opgeschreven tot uiterlijk december 2023 tijd te plannen om de organisatie te regelen. Als dat eerder duidelijk is, starten we uiteraard ook eerder met fase 2.

In het plan is nu opgenomen dat buurtgroepen minimaal maandelijks éénmaal bij elkaar komen om de voortgang te bespreken.

De opzet met buurtgroepen betekent niet dat we geen andere samenkomsten organiseren. Als een bijeenkomst of (keukentafel)gesprekken nodig is, zorgen werkgroepen dat deze worden gepland en voorbereid.

We denken daarnaast aan excursies met de buurtgroepen naar waterstofprojecten (bijvoorbeeld in Lochem), warmtenet (bijvoorbeeld Hoonhorst) en kleine warmtenetten (nader te bepalen).

Mogelijk is het ook leuk om buurtactiviteiten te organiseren, om meer mensen uit de buurt op een informele manier te betrekken bij aardgasvrij wonen (wij regelen een foodtruck en komen samen in de buurt).

Tenslotte is de gedachte om in beide buurten een Infopunt te creëren, waar bewoners met vragen naar toe kunnen.

Vorbereiding onderzoek

De eerste twee buurtgroep bijeenkomsten hebben als doel om de onderzoeksvragen voor het onderzoek naar toepassing van “anders elektrisch/waterstof” vast te stellen. Tevens bepalen we de informatiebehoefte (welke gegevens hebben we nodig om te kunnen rekenen) voor onderzoeken.

(Het bouwteam van) Enexis willen we in deze fase betrekken bij de opzet van praktische onderzoeken naar haalbaarheid van de techniek(en). Alle betrokkenen dragen vanuit hun belang bij aan de onderzoeksvragen, zodat we na het onderzoek alle relevant gegevens ter beschikking hebben.

Start onderzoek(en) en oplevering resultaten

Als de onderzoeksvragen helder zijn, kunnen we onderzoek(en) in gang zetten bij de (externe) specialisten. De conclusies van de onderzoeken zijn input voor vervolgonderzoek en/of het wijkplan.

De buurtgroepen stellen per buurt één wijkplan op. In een wijkplan kunnen meerdere duurzame alternatieven voor aardgas samen komen. De verwachting is dat bewoners meerdere duurzame alternatieven in de buurten toepassen, omdat een deel van de bewoners zelf al begonnen is aan een van de stappen naar een duurzaam alternatief.

December 2024 leveren we een definitief wijkplan op, in een slotbijeenkomst per buurt.

Komende jaren veranderen er een aantal zaken in wet- en regelgeving, die handig zijn om te weten bij het opstellen van het wijkuitvoeringsplan.

Eind 2023	planning Enexis per buurt bekend
Half 2024	Wet gemeentelijk instrumenten warmtetransitie gaat in (verplicht gemeente planningen te maken wanneer wijken aardgasvrij moeten zijn)
Begin 2026	Verplichting tot installeren duurzaam alternatief voor cv-ketel (uitzondering: als er een plan is waarbij in minder dan 10 jaar wordt overgegaan)
2030	Verwacht besluit over beschikbaarheid van waterstof in gebouwde omgeving
2036	Dalfsen Centrum en Polhaar aardgasvrij (gebaseerd op 2026 + 10 jaar)

Stappen van het plan (op basis van huidige opzet)

Voorbereiding		
Stap	Wie doet dat	Planning
Opstellen concept procesplan	Gemeente Dalfsen	6 jun 2023
Goedkeuring vervolg participatie door college van b&w	Gemeente Dalfsen	20 jun 2023
Mailen vragenlijst aan bewoners	Gemeente Dalfsen	20 jun 2023
Opmerkingen vragenlijst opnemen in concept procesplan	Gemeente Dalfsen	3 juli 2023
Bespreking (concept) projectplan met wethouder	Gemeente Dalfsen	3 jul 2023
Delen concept projectplan met betrokkenen (website & mail)	Gemeente Dalfsen	7 jul 2023
Vastleggen hybride bijeenkomsten september	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	14 jul 2023
Opstellen uitnodigingen (brief en bericht DalfsenNet en kranten)	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	14 jul 2023
Lijst 59 bewoners voor persoonlijke gesprekken doorgeven aan energieadviseurs en -coaches	Gemeente Dalfsen / bewoners	21 juli 2023
Zomervakantie		5 aug – 1 sep 2023
Verzamelen commentaren alle betrokkenen	Gemeente Dalfsen	7 sep 2023
Vaststellen definitief procesplan	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	7 sep 2023
Start voorbereiden bijeenkomsten	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	7 sep 2023
Procesplan plaatsen op website Dalfsen Centrum en Polhaar	Gemeente Dalfsen	11 sep 2023
Deel 1 – (verwachte) bijeenkomsten over organisatie van de buurtgesprekken		
Stap	Wie doet dat	Planning
Bespreken rol met 33 actieve bewoners bij proces <i>(via mail, eventueel later Teams/fysiek)</i>	Gemeente Dalfsen / Actieve bewoners	11 sep 2023
Aanvragen voor pilot beoordelen en toekennen	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	11 sep 2023
Start voorbereiden pilot	Gemeente Dalfsen / Buurten	18 sep 2023
Startbijeenkomst Dalfsen Centrum – Zaal de Overkant	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	20 sep 2023
Startbijeenkomst Polhaar – Panoramazaal Trefkoele+	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	4 okt 2023
Vervolgbijsamenkomst Dalfsen Centrum – Zaal de Overkant	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	Okt 2023
Vervolgbijsamenkomst Polhaar – Panoramazaal Trefkoele+	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	Okt 2023
Slotbijeenkomst Dalfsen Centrum – Zaal de Overkant	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	Nov 2023
Slotbijeenkomst Polhaar – Panoramazaal Trefkoele+	Gemeente Dalfsen / Werkgroep Bewust Wonen	Nov 2023
Bespreking projectplan met gemeenteraad (ter goedkeuring)	Gemeente Dalfsen	Dec 2023
Deel 2 – (verwachte) buurtgesprekken voor het opstellen van een wijkuitvoeringsplan		
Stap	Wie doet dat	Planning
Werkgroepen – onderzoeksvragen opstellen	Bewoners & gemeente	Jan 2024
Werkgroepen – onderzoeksvragen verdiepen	Bewoners & gemeente	Feb 2024
Werkgroepen – uitvoering onderzoeken (in- en extern)	Bewoners & gemeente	Mrt – Jul 2024
Werkgroepen – overleg en schrijven wijkplan (<i>maandelijks</i>)	Bewoners & gemeente	Mrt – Nov 2024
Werkgroepen – presenteren wijkplan	Bewoners & gemeente	Dec 2024

Periodiek informeert de gemeente het college en raad over de voortgang van de gesprekken.

Communicatie

Naast een procesplan hoe we van gesprek tot wijkplan komen, zal er ook een communicatieplan worden opgesteld samen met bewoners. Gemeente stelt een communicatieadviseur beschikbaar.

We leggen vast hoe we betrokken wijkbewoners op de hoogte houden. Tegelijk gaan we ook zoeken naar manieren om met nog meer bewoners in contact te komen, zodat we ze kunnen informeren.

Nieuwsbrieven

De nieuwsbrief had afgelopen jaar het karakter van verslag. We willen daar een aanpassing doen. In de nieuwsbrief delen we dan ook relevante ontwikkelingen buiten Dalfsen. Bewoners én gemeente kunnen stukken aanleveren, die we vervolgens mailen aan bewoners.

De nieuwsbrief zal een nette herkenbare vorm krijgen (en buurtgroepen zorgen voor de inhoud).

Aankondigingen en verslagen

In de verkenning hebben we gewerkt met brieven, e-mail en bijeenkomsten/gesprekken om met bewoners te communiceren.

We overwegen, om het bereik te vergroten, de aankondigingen van bijeenkomsten (in welke vorm ook) ook via DalfsenNet en de lokale huis-aan-huis bladen te gaan doen.

Daarnaast maken we bij bijeenkomsten afsprakenlijsten, met actienemer en planning.

We maken geen notulen bij de vergaderingen of bijeenkomsten van deel 1; hybride bijeenkomsten zijn terug te kijken, en de actielijst is het belangrijkste qua opvolging.

Website gemeente (www.dalfsen.l/polhaar en www.dalfsen.nl/dalfsencentrum)

We gaan met elkaar zorgen dat de websites van Dalfsen Centrum en Polhaar worden gevuld met correcte en volledige informatie. Het kiezen van de meest haalbare, betaalbare en uitvoerbare methode is ook in het belang van ons als gemeente, en samen weten we meer!

Sociale media

De sociale media en lokale media hebben we tot op heden bewust niet gebruikt. We wilden het gesprek met buurtbewoners, en bij voorkeur niet met bewoners van buiten de buurten. De keukentafelgesprekken zijn echter vaak via Whatsapp tot stand gekomen.

Met de pilot gaan we met bewoners kijken welke media werken voor het houden van contact.

Infopunt

De persoonlijke gesprekken vullen we in met onze energieadviseurs. Tegelijk zoeken we ook naar een infolocatie in de beide wijken, waar we periodiek vragen kunnen beantwoorden. Gezien de locatie lenen de Trefkoele+ en de Overkant zich daar voor.

College en gemeenteraad

Zoals bekend bepalen niet de ambtenaren het beleid, maar de gemeenteraad samen met het college van burgemeesters en wethouders.

Afstemming met het college en gemeenteraad zal dan ook plaatsvinden, waarbij we vasthouden aan de wens dat bewoners aangeven dat we willen en de ambtenaren toetsen aan wettelijke eisen en beleidsplannen.

In juni 2023 heeft college ingestemd met het vervolgen van het participatieproces samen met bewoners. In december 2023 leggen we aan de raad voor hoe en wat we gaan onderzoeken met de buurten. Zo weten we straks zeker dat een wijkuitvoeringsplan ook een plan is van bewoners én gemeente.